

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy X Wydział Cywilny Rodzinny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirela Tocha - Plata

Sędziowie: SSO Anna Staśkiewicz - Bortkiewicz (spr.)

SSO Edyta Dolińska - Kryś

Protokolant: sekr. sądowy Iwona Noryśkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie sprawy

z powództwa Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz Południe

przeciwko Genowefie Bagniewskiej, małoletniemu Mateuszowi Bagniewskiemu

i Jackowi Bagniewskiemu

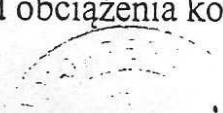
o zaprzeczenie ojcostwa

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną Genowefę Bagniewską

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 19 grudnia 2012 roku, sygnatura akt V RC 403/11

1. Uchyła wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie VRC 403/11 i oddala powództwo.
2. Odstępuje od obciążenia kosztami postępowania za II instancję.

A handwritten signature or mark is present at the bottom right of the page.

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy Bydgoszcz-Południe w Bydgoszczy wniósł o ustalenie, iż pozwany Jacek Bagniewski, nie jest ojcem małoletniego Mateusza Bagniewskiego, urodzonego dnia 18 lutego 1997 r. W uzasadnieniu wskazał, że swój pozew oparł o wyniki badań DNA Instytutu Genetyki Sądowej w Bydgoszczy.

Na rozprawie w dniu 1 sierpnia 2011 r. pozwany Jacek Bagniewski przychylił się do pozwu prokuratora.

Pozwana Genowefa Bagniewska wniosła o oddalenie pozwu.

Na rozprawie w dniu 28 maja 2012 r. kurator procesowy małoletniego pozwanego - Joanna Radzka wniosła o zaprzeczenie ojcostwa.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy ustalił, iż pozwany Jacek Bagniewski, syn Józefa i Urszuli, urodzony dnia 27 listopada 1965 r. w Bydgoszczy, nie jest ojcem małoletniego Mateusza Bagniewskiego, syna Genowefy, urodzonego 18 lutego 1997 r. w Bydgoszczy, dla którego USC w Bydgoszczy sporządził akt urodzenia o numerze 875/1997 (pkt 1 wyroku) oraz odstąpił od obciążania stron kosztami postępowania (pkt 2 wyroku).

Sąd Rejonowy ustalił, iż małoletni Mateusz Bagniewski urodził się w ósmym miesiącu ciąży, w okresie obowiązywania domniemania pochodzenia dziecka od męża matki. Ustalono także, że wspólne pożycie między małżonkami ustało w lipca 2007r., gdy pozwana wyprowadziła się od męża. Od tego czasu nie dochodziło między nimi do kontaktów cielesnych. Również w okresie koncepcyjnym pozwany nie współżył z żoną. Sąd Rejonowy ustalił również, iż Jacek Bagniewski nie miał nigdy wątpliwości co do pochodzenia dziecka a jego kontakty z małoletnim układały się poprawnie do października 2010 r., kiedy to małoletni oświadczył mu, że nie ma się z nim kontaktować, gdyż nie jest jego ojcem. Ustalono dalej, iż na

wniosek Jacka Bagniewskiego - Instytut Genetyki Sądowej w Bydgoszczy - przeprowadził badania DNA, z których wynika, że osoba, której materiał biologiczny oznaczono jako: „Domniemany ojciec” - Jacek Bagniewski, nie jest biologicznym ojcem osoby, której materiał biologiczny oznaczono jako: „Dziecko 1”. Przechodząc do rozważań natury prawnej Sąd I Instancji wskazał, iż zgodnie z treścią art. 62 § 1 krio, jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa albo przed upływem trzystu dni od jego ustanienia lub unieważnienia, domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. Z treści art. 62 § 3 krio wynika natomiast, że domniemanie to może zostać obalone tylko na skutek powództwa o zaprzeczenie ojcostwa. Sąd dodał, iż ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika niezbicie, iż osoba, której materiał biologiczny oznaczono jako: „Domniemany ojciec” - Jacek Bagniewski, nie jest biologicznym ojcem osoby, której materiał biologiczny oznaczono jako: „Dziecko 1”. W oparciu o zebrany materiał dowodowy, Sąd przyjął jednocześnie, że próbki do badań DNA pobrane od osoby zwanej „Dziecko 1”, pochodziły od Mateusza Bagniewskiego, dlatego też orzekł jak w pkt. 1 wyroku. O kosztach sądowych Sąd I Instancji orzekł jak w pkt. 2 wyroku na podstawie art. 102 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana Genowefa Bagniewska zaskarżając powyższy wyrok w części tj. co do pkt 1. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

- nie rozpoznanie istoty sprawy i przyjęcie, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwalał na rozstrzygnięcie sprawy i ustalenie, że Jacek Bagniewski nie jest ojcem małoletniego Mateusza Bagniewskiego,

- naruszenie art. 217 §2 kpc poprzez oddalenie wniosku o przesłuchanie biegłego Józefa Gotz,

- naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez:

a) dowolne przyjęcie i ustalenie, iż wyniki badań DNA zostały przeprowadzone na podstawie próbek pobranych rzekomo od małoletniego i to

pobranych w prawidłowy sposób,

b) ustalenie tożsamości małoletniego Mateusza Bagniewskiego oznaczonego w próbce poddanej badaniom jako DZIECKO 1,

w wyniku czego doszło do naruszenia zasad wyływających z treści art. 233 kpc, co doprowadziło sąd meriti do wydania orzeczenia sprzecznego z treścią pozostałego materiału dowodowego i wadliwego wywiedzenia, iż treść prywatnej ekspertyzy pozwala na obalenie domniemania wynikającego z art. 62 krio,

- obrazę prawa materialnego tj. przepisu art. 62 i 67 krio poprzez przyjęcie, iż Jacek Bagniewski skutecznie obalił domniemanie swego ojcostwa względem małoletniego Mateusza Bagniewskiego.

Wskazując na powyższe pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w całości ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie na rzecz Genowefy Bagniewskiej kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwany Jacek Bagniewski wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od Genowefy Bagniewskiej na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych (k. 106-107).

Na rozprawie apelacyjnej, która odbyła się dnia 21 maja 2013 r. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłej psycholog Aleksandry Matuszewskiej na okoliczność aktualnego stanu emocjonalnego małoletniego pozwanego oraz na okoliczność czy małoletni nie podlega manipulacji osób trzecich w związku z odmową poddania się badaniu DNA, ponadto w celu ustalenia czy małoletni kiedykolwiek informował pozwanego, że on nie jest jego ojcem (k. 118-118 v.).

Ze sporządzonej opinii sądowo - psychologicznej wynika, iż odmowa poddania się badaniom DNA wynika z aktualnego stanu emocjonalnego chłopca, a w szczególności z lęku o utratę tożsamości, a co za tym idzie lęku o przyszłość. Z

opinii wynika także, iż małoletni nie podlegał manipulacji innych osób (k. 120-124).

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w całości.

W myśl art. 62 § 1 krio dziecko - które urodziło się w czasie trwania małżeństwa ma za sobą domniemanie prawne, iż pochodzi od męża matki. W postępowaniu o zaprzeczenie temu domniemaniu przedmiotem dowodu nie jest okoliczność, czy mąż matki jest ojcem dziecka - gdyż za tym przemawia już domniemanie - lecz, czy mimo tego domniemania zachodzi niepodobieństwo żeby mąż matki mógł być ojcem dziecka. Niepodobieństwo, by mąż matki mógł być ojcem dziecka występuje natomiast nie tylko wtedy, gdy zachodzą okoliczności wyłączające ojcostwo, ale także wówczas gdy wyłączona była możliwość cielesnego obcowania małżonków w okresie poczęcia dziecka. W każdym przypadku zaprzeczenie pochodzenia dziecka z małżeństwa wymagane jest, aby zostało ustalone, że mąż matki nie tylko nie był, lecz i nie mógł być ojcem dziecka. Postępowanie dowodowe powinno więc bezwzględnie prowadzić do wyjaśnienia obu powyższych przesłanek. Ciężar dowodzenia tych okoliczności spoczywa natomiast - zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodowego - na powodzie (art. 6 k.c.).

W rozpoznawanej sprawie powód - Prokurator Rejonowy Bydgoszcz-Południe w Bydgoszczy, powinien zatem wykazać niepodobieństwo, by pozwany Jacek Bagniewski mógł być ojcem małoletniego Mateusza Bagniewskiego. Niepodobieństwo to może być wykazywane przy pomocy wszelkich środków dowodowych. Obecnie jednak, gdy istnieje przyrodniczy dowód w postaci badania polimorfizmu DNA, który w sposób pewny może zarówno wykluczyć ojcostwo, jak i wskazać z prawdopodobieństwem równym praktycznie pewności, kto jest ojcem dziecka, przede wszystkim ten właśnie dowód powinien być jako pierwszy

przeprowadzony w sprawach o pochodzenie dziecka, bowiem ma on rozstrzygające znaczenie. W realiach rozpatrywanej sprawy, za takowy nie sposób jednak uznać opinii sporządzonej na zlecenie pozwanego Jacka Bagniewskiego. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy poddał ocenie ten dowód i uznając go za wiarygodny, stwierdził niepodobieństwo ojcostwa pozwanego względem małoletniego Mateusza. Tymczasem dowód ten nie mógł stanowić podstawy ustaleń faktycznych odnośnie rzeczywistych stosunków pokrewieństwa, ponieważ miał on walor dokumentu prywatnego i był kwestionowany przez pozwaną Genowefę Bagniewską. W ocenie Sądu II Instancji, Sąd Rejonowy nie prawidłowo ocenił jako wiarygodny omawiany w tym miejscu dowód. Utrwalone jest bowiem orzecznictwo, że jeżeli strona dołącza do pisma procesowego ekspertyzę pozasądową i powołuje się na jej twierdzenia i wnioski, ekspertyzę tę należy traktować jako część argumentacji faktycznej i prawnej przytaczanej przez stronę. Gdy strona składa ekspertyzę z intencją uznania jej przez sąd za dowód w sprawie, wówczas istnieją podstawy do przypisania jej także znaczenia dowodu z dokumentu prywatnego (art. 245 k.p.c.). Pozasądowa opinia rzeczoznawcy jako dokument prywatny stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która ją podpisała wyraziła zawarty w niej pogląd, nie korzysta natomiast z domniemania zgodności z prawdą zawartych w niej twierdzeń (*por. m.in. wyrok SN z dnia 15 stycznia 2010 r., I CSK 199/09, LEX nr 570114*).

Zauważyć jednocześnie należy, iż dokument prywatny jest jednym z dowodów wymienionych w kodeksie postępowania cywilnego i podlega ocenie tak, jak wszystkie inne dowody. Może stanowić podstawę ustaleń faktycznych i wyrokowania (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 1985 r., IV PR 200/85, OSNCP 1986, Nr 5, poz. 84*). O materialnej mocy dowodowej dokumentu prywatnego, zależącej od jego treści, rozstrzyga sąd według ogólnych zasad oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.). Dlatego też twierdzenia zawarte w tego rodzaju opinii, a dotyczące wiadomości specjalnych, mogą stać się podstawą poczynienia

ustaleń faktycznych w zasadzie tylko wówczas, gdy okoliczności te zostaną przyznane przez stronę przeciwną (art. 229 k.p.c.) albo też, gdy sąd uzna je za przyznane wobec braku zaprzeczenia przez stronę przeciwną (art. 230 k.p.c.). Natomiast zakwestionowanie twierdzeń pozwanego Jacka Bagniewskiego przez pozwaną Genowefę Bagniewską spowodowało, że sąd nie mógł uznać tego dowód jako rozstrzygającego w sprawie.

W tym stanie rzeczy strona powodowa, na której spoczywał ciężar dowodowy w tym zakresie, winna rozważyć, czy wobec zeznań pozwanej Genowefy Bagniewskiej i świadka Zbigniewa Poła, nie zachodzi potrzeba zgłoszenia innych dowodów umożliwiających wykazanie niepodobieństwa ojcostwa pozwanego. Pozwana Genowefa Bagniewską zeznała bowiem wprost, iż współżyła z małżonkiem na 9 m-cy przed urodzeniem syna, natomiast ze Zbigniewem Połą nigdy nie utrzymywała stosunków cielesnych (*zeznania pozwanej k.25 akt*). Świadek Zbigniew Poła potwierdził natomiast, iż „z pozwaną nie miał bliższych związków i nigdy z nią nie współżył” (*zeznania świadka k. 69*).

W tej sytuacji, jeśli strona powodowa chciała wykluczyć ojcostwo pozwanego, to winna zaoferować dowody na okoliczność, iż Jacek Bagniewski nie jest ojcem Mateusza Bagniewskiego jak choćby dowód z badania antropologicznego, badania stopnia dojrzałości płodu ludzkiego, badania zdolności zapłodnienia czy grupowego badania krwi. Tego natomiast nie uczyniła. Jej inicjatywa dowodowa ograniczyła się jedynie do zgłoszenia wniosku o przeprowadzenie badań kodu genetycznego DNA, który jednak wobec niestawiennictwa dziecka oraz jego matki na termin badania, okazał się całkowicie nieprzydatny w sprawie.

W tym miejscu należy zaakcentować, że w sprawach o zaprzeczenie ojcostwa, sam lęk dziecka o wynik badań DNA i uznanie tego lęku za motyw odmowy poddania się badaniu powoduje, że domniemanie faktyczne wywiedzione na podstawie art. 233 § 2 kpc mogłoby stać się – przy uwzględnieniu wszystkich

okoliczności sprawy – przesłanką obalenia domniemania wynikającego z art. 62 § 1 krio, gdyby wykazano innymi dowodami, że ojcostwo innego mężczyzny jest bardziej prawdopodobne (*por. wyrok SN z dnia 9 listopada 2004 r., V CK 276/04, Lex nr 786663*).

W realiach rozpatrywanej sprawy brak było jednak podstaw do ewentualnego przyjęcia w oparciu o art. 233 § 2 k.p.c, że odmowa Genowefy Bagniewskiej i Mateusza Bagniewskiego poddania się badaniom DNA oznacza, że pozwany może nie być ojcem dziecka, skoro sam pozwany przyznał, że współżył fizycznie z żoną do urodzenia się syna oraz do 2008 r. nigdy nie twierdził, że nie jest ojcem Mateusza. Ponadto – ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego- wynika jednoznacznie, że w okresie koncepcyjnym matka (tj. pozwana Genowefa Bagniewska) nie współżyła z innymi mężczyznami. Ustalenia tego nie zakwestionował wprost pozwany, lecz jedynie snuł podejrzenia, że ojcem Mateusza może być Zbigniew Poło, z którym małżonka w tym czasie razem pracowała w ZNTK Bydgoszcz (*zeznania pozwanego k. 25*). Okoliczność ta nie została jednak w żaden sposób zweryfikowana i potwierdzona w toku sprawy.

Powyższe świadczy o zasadności podniesionych w apelacji zarzutów i uzasadnia uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 19 grudnia 2012 r. i oddalenie powództwa w całości na podstawie art. 386 § 1 kpc.

